

BEHOUDEN & BEWAREN

nieuwsbrief

nummer 38– april 2023

STICHTING DORPSBEHOUD
HARDINXVELD-GIESSENDAM

HET BEHOUDEN WAARD

‘Soms als je onderaan de vangrail van een brug staat en eroverheen leunt om de rivier onder je langzaam weg te zien glippen, weet je opeens alles wat er te weten valt.’*

Zo kan het ook gebeuren dat je andere dingen weg ziet glippen en dat je vanuit het verleden genoeg weet: dat dingen soms onvervangbaar zijn.

Niet alleen bijvoorbeeld monumentale panden of bomen, maar juist ook de sfeer van een dorp. Wij van Stichting Dorpsbehoud willen niet beweren dat we alles weten wat er te weten valt, maar we brengen wel graag dingen onder de aandacht die niet zomaar weg mogen glippen. Ook in deze nieuwsbrief.

Een zekere trots op mooie dingen mag ons niet ontbreken! Om de volgende diepzinnige uitspraak van Winnie de Poeh aan te halen: ‘Ik mag van geluk spreken dat ik iets heb wat vaarwel zeggen zo moeilijk maakt.’*

Het behouden waard!

Liesbeth Leenman, redactie

*Uit: 20 Erg Diepzinnige Winnie De Poeh Citaten Om Je Een Glimlach Te Bezorgen Denk positief.com

‘Soms, als jelangzaam weg ziet glippen...’

KARAKTERISTIEK PAND UITGELICHT

PARALLELWEG 60

Veel huizen in ons dorp, ontworpen door architect M. Donk in de jaren ‘30, kenmerken zich door een spits toelopend puntdak. Dit huis echter heeft een ‘spitsboogdak’, een iet-wat gebogen vorm dus, wat het een vriendelijke uitstraling geeft. Daar draagt ook de originele houten bloembak, ’s zomers voorzien van groen, toe bij. Wat verder kenmerkend is, zijn de brede houten goten aan de zijgevels. Nog meer van hout aan dit pand: de gepotdekselde houten strook tussen de bovenramen, de houten luifel. Aardig is ook de erker

met gemetselde borstwering en dak met leien. Al met al een huis, wat de moeite van het bekijken waard is; een pareltje met een eigen karakter in zijn groene omgeving!

De opvallende verschijning van Parallelweg 60

RESTAURATIE KERKTOREN

In de vorige nieuwsbrief was een stukje opgenomen over de komende restauratie van de kerktoren van de Hervormde kerk in de Peulenstraat.

Inmiddels zijn de werkzaamheden begonnen en verschijnt er meter na meter een hoog steigerwerk rondom de toren.

In de berichtgeving is echter een fout geslopen, betreffende het eigendom van de toren. Ervan uitgaande dat die, zoals in heel Nederland, eigendom is van de gemeente Hardinxveld-Giessendam, hebben wij de verkeerde gemeente genoemd om haar verantwoordelijkheid en inzet. Dit moet namelijk de kerkelijke gemeente zijn!

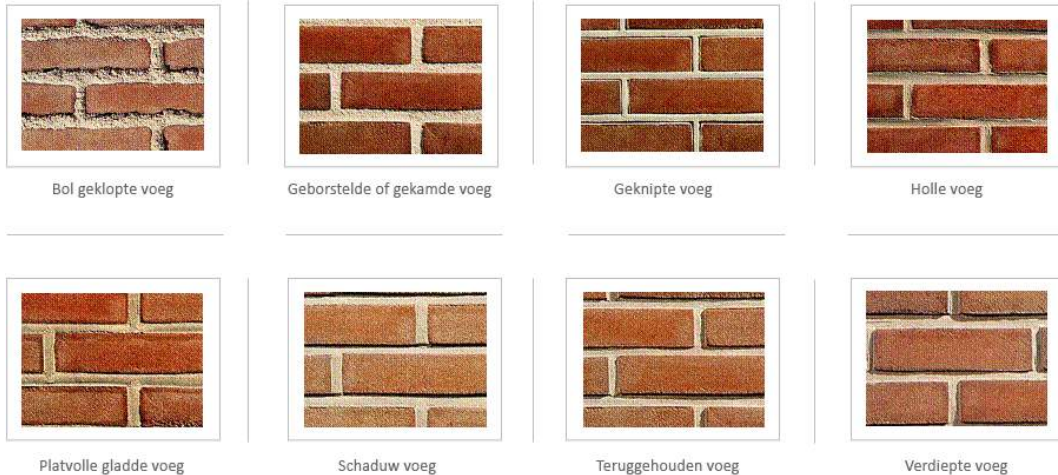
In 1798 heeft keizer Napoleon Bonaparte wettelijk bepaald dat alle bestaande kerktorens in Nederland eigendom werden van de burgerlijke overheid. De torens moesten een militaire functie krijgen als uitkijkpost. Vreemd genoeg is de kerktoren in – toen nog- Hardinxveld daar buiten gevallen en daardoor nog steeds eigendom van de kerkelijke gemeente. Een kostbaar bezit! Zeker gezien de kosten van de restauratie! Het is te hopen dat de benodigde financiën bij elkaar gekregen worden, zodat ‘het gezicht van ons dorp’ de komende jaren die functie hernieuwd kan vervullen!

De kerktoren wordt ingepakt voor restauratie

KIJKEN IS WAT ANDERS DAN ZIEN

VOEGWERK

Voorbeelden en technische benamingen van voegwerk

Er zijn waarschijnlijk weinig onderdelen van de buitenkant van een pand die zo weinig aandacht krijgen als het voegwerk. Geheel onterecht!

Voegwerk heeft twee functies: een technische en een esthetische. De technische functie van voegen draait om de afvoer van water dat op de gevel komt. Voegen zijn zo vormgegeven dat ze ervoor zorgen dat de waterafvoer optimaal verloopt. Een voeg moet ook kunnen ademen: vocht in de gevel moet via natuurlijke weg kunnen drogen. In dat proces spelen de voegen een belangrijke rol. En verder worden voegen ook gebruikt om de gevel te verfraaien. Niet voor niets zijn er allerlei verschillende voegen.

Je moet voeg- en metselwerk als één geheel zien. Er wordt soms te gemakkelijk gedacht over hoe metselwerk in elkaar zit, maar het is meer dan een 'muurtje'.

Vooraf bij een monument is goed onderhoud van het voegwerk absolute noodzaak, zoals de toren van de Hervormde Kerk in de Peulenstraat momenteel laat zien.

Niet alleen vanwege het aanzicht van het pand, maar ook voor het behoud ervan.

Bij restauratie wordt, naast de samenstelling van de mortel, ook gekeken naar de kleur van de voeg. Je kan geen voeg aanbrengen die niet aansluit bij de bouwhistorie van het pand. Je moet terug naar hoe het was. Het doel is behoud van het fysieke uiterlijk, met oog voor hoe het metselwerk in elkaar zit. En daar knapt een gebouw altijd van op. Voegwerk voegt echt iets toe!

HET LAANTJE

Ooit was het een smal weggetje, dat van de vroegere Achterdijk (nu Kerkweg) naar de 'overtuin' van de familie Langeveld voerde. Hoge bomen aan weerszijden. Later, rond 1940, was het, romantisch omzoomd door fruitbomen, een pad dat naar de Koepel en het blok huizen ernaast voerde. Een karrenspoor, meer niet. Eenvoudig, maar doeltreffend. Dat bleef zo tot zo'n twintig jaar geleden. Er kwam een brugje naar de Wielwijk en Het

Laantje werd een geasfalteerd fietspad. Een groene oase midden in het dorp, voor velen een vreugde. Zeker toen er (weer) bomen aangeplant werden.

Maar (steeds meer) asfalt en groter wordende bomen bleek geen goede combinatie.

De bomen kregen geen ruimte om te wortelen. Het gevolg: een levensgevaarlijke situatie, waarbij één boom bij een storm al omwaaide en de andere nu dreigen hetzelfde lot te ondergaan. Bovendien is het asfalt gaan afbrokkelen, wat het er bepaald niet veiliger op gemaakt heeft. Integendeel.

De gemeente heeft, mede op aandringen van de heer A. v.d. Meijden, bewoner van De Koepel, plannen gemaakt om te situatie veiliger te maken. Vorig jaar werd De Bomenbank geraadpleegd. Die constateerde dat zes bomen niet levensvatbaar waren en de oude beuk rot. Momenteel is de gemeente zich aan het bezinnen over her-asfaltering, beschoeiing en mogelijke herbeplanting van bomen. Ook Stichting Dorpsbehoud werd hierbij geraadpleegd. We hopen op een veilig, maar zeker ook mooi, groen resultaat.

Zó, dat dit fraaie weggetje een blijvend 'groene long' van ons dorp blijft, waar het heerlijk gaan en komen (of wonen!) is.

Op deze foto van de vroegere Achterdijk flankeren de bomen op de achtergrond het laantje naar De Koepel.

Het Laantje nu: een gevaarlijke situatie!

ZO KAN HET OOK

Van een eeuwenoud pand wat al jarenlang staat te 'verhabbezakken' en de nodige mankementen vertoont, zal menigeen zeggen: 'Weg ermee en nieuw bouwen!'

Maar wat als zo'n huis al 100 jaar in de familie is? Wat als het nog veel authentieke elementen bezit? En zoveel geschiedenis? En zoveel potentie? En als je als eigenaar notabene bestuurslid bent van Stichting Dorpsbehoud? Ja, dan denk je er anders over. Het behouden waard!

Het is dan ook daarom dat 'Het Kroondomein' op Kerkweg 4 een ware metamorfose ondergaat. Met weliswaar veel nieuwe elementen, maar met behoud van het oorspronkelijke aanzien. We houden u op de hoogte!

Toen Achterdijk 4, nu in de 'cocon' voor een tweede leven

MERWEDESTICHTING DE HERINNERING VAN:

Van Petra Hamans-van Houweligen kregen wij het volgende verhaaltje over haar herinnering aan De Merwedestichting/Kampanje.

“Eind jaren '80 heb ik als gezinsverzorgster gewerkt bij Stichting 'De Overwaard'. Mijn functioneringsgesprekken werden altijd in restaurant 'Kampanje' gehouden. Ik was dus altijd wel wat zenuwachtig als ik daarheen moest. Wel herinner ik me ook het speciale gevoel om daar te zijn. Ik kreeg ook altijd netjes een kopje koffie. Het zijn de enige keren dat ik daar binnen ben geweest. Wij waren veel te gewoon om daar iets te gaan eten. Geen haar op ons hoofd die daar aan dacht, toentertijd, ha, ha....

Wat gezinsverzorging betreft, die had zeker ook het behouden waard geweest.”

N.B. van de redactie: tot onze vreugde worden er stappen ondernomen om de 'Werf De Merwedestichting' een monumentale status toe te kennen.

De Werf Merwedestichting in vroeger jaren, nog zonder Kampanje

DE KERK MET DE BEELDEN

Ook in Hardinxveld-Giessendam slaat de ontkerkelijking toe. In de Peulenstraat staat een markant gebouwtje, dat in de volksmond de naam 'de kerk met de beelden' heeft gekregen. Het is gebouwd als kerkgebouw voor de wat later heette De Nederlandse Protestantenvbond. Een in 1870 in Nederland door een aantal vrijzinnige predikanten opgerichte vereniging. Twintig jaar later, in 1890, volgde de plaatselijke afdeling. Deze kwam in de omgeving van waar nu het gebouw nog staat met regelmaat bijeen. De leden bestonden uit goeude burgers, mensen die wat meer in de melk te brokkelen hadden. Intussen is duidelijk geworden dat met het dalende aantal leden het steeds moeilijker wordt om het gebouw in stand te houden. De jaarlijkse lasten nemen alleen maar toe en moeten worden opgebracht door een steeds kleinere groep mensen. Daarmee bestaat de kans dat weer iets markants uit het dorpsbeeld gaat verdwijnen. En dat is jammer. Op 18 maart 1958 werd het gebouw geopend. Twee jaar later werd de straatgevel voorzien van drie beelden. Dit opvallende kunstwerk bleek een waardevolle aanvulling van de op zich vrij saaie gevel. Een creatie van de plaatselijke beeldend kunstenaar Aart van Bennekum. Deze stelde voor om drie plastieken aan te brengen, een voorstellende Elia door de raven gespijzigd, als tweede de verbeelding van de verloren zoon en ten derde een beeltenis van de Samaritaanse vrouw. Als materiaal gebruikte Aart van Bennekum chamotte-klei en de beelden werden in zijn eigen over gebakken.

De Nederlandse Protestantenvbond, afdeling Hardinxveld-Giessendam, werd opgericht op dinsdag 29 april 1890 in de zaal van café Schalk (later Nebo) in de Peulenstraat. 52 personen traden als lid toe, 40 uit Hardinxveld en 12 uit Giessendam. De nieuwe afdeling ging niet meteen over tot het organiseren van kerkdiensten. Men nodigde vrijzinnige predikanten, meestal uit de omgeving uit, om het vrijzinnige bewustzijn van de leden te versterken. Het was dus geen afscheiding van de bestaande kerk. De leden bleven hervormd. In 1894 begint men met godsdienstonderwijs voor de jeugd. Er wordt de eenstemmige liederenbundel van de NPB ingevoerd. In 1895 wordt een harmonium aangeschaft en spreekt men over 'godsdienst oefeningen'. Zo groeit men van lieverlee naar een eigen vrijzinnige gemeente toe. De leden van de Protestantenvbond bleven allemaal hervormd. Het ledental nam geleidelijk af. Zij werden aangenomen in Sliedrecht of Gorinchem.

Na de Tweede Wereldoorlog leefde de Protestantenvbond weer op.

In 1913 koopt de afdeling een eigen pand aan, gebouw 'Helpt Elkander' aan de Peulenstraat. In 1958 betreft de afdeling het huidige kerkgebouw, dat verrijst op dezelfde plek als het oude pand

COMPLIMENTEN!

De hondenuitlaatstrook bij Het Laantje ter hoogte van de bibliotheek. Een groene strook met bomen. In november maakte een van onze bestuursleden melding bij de gemeente dat er 2 exemplaren waren afgezaagd. (Wie doet overigens zoiets?) Tot onze vreugde constateerden we dat, zoals te zien, er sinds kort weer (3!) nieuwe bomen aangeplant zijn. Hulde aan de gemeente dat zij dit heeft aangepakt!

Nieuwe aanplant na vandalisme. Op de achtergrond de zakken met zand die tijdelijk de grond er onder in laten klinken.

OPGEMERKT

BORDENSOEP (2)

Gaven wij in een vorige nieuwsbrief voorbeelden van de overvloed aan verkeers- en informatieborden in ons dorp, wij blijken niet de enige gemeente te zijn die met dit probleem kampt. Uit onderzoek blijkt dat een overschot aan borden een averechts effect heeft, omdat de weggebruiker ze niet meer ziet, dat wil zeggen: ze niet meer tot zich door laat dringen. Volgens onderzoek zien automobilisten maar tien tot twintig procent van de verkeersborden die ze passeren. Daarom is er in 1990 een vernieuwd Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens gelanceerd.

Daarin stond dat ze gesaneerd zouden worden. Daar is echter weinig van terecht gekomen, zoals we al eerder constateerden. Nederland kent 127 officiële en voorgeschreven verkeersborden. Daarnaast zijn er de standaard-bewegwijzeringsborden van de ANWB, gemeentelijke verbodsborden, aanduidingsborden, reclameborden, informatie, aankondigingen enz. Daarbij kent de creativiteit geen grenzen.

Zoals bij het bord met de poepende hond; daarvan bestaan er inmiddels al 30. Wie er op let, kijkt met andere ogen! Ook in ons dorp.

Door de borden het verkeer niet meer zien

SEIZOENSPLAATJES

De natuur in april : ook ons dorp is vast voorbereid op Koningsdag

WILT U DE NIEUWSBRIEF OOK GRATIS ONTVANGEN?

STUUR EEN E-MAIL NAAR NIEUWSBRIEF.SDB@GMAIL.COM

COLOFON

Redactie : Liesbeth Leenman
Tekst : Liesbeth Leenman, Dick de Jong
Foto's : Liesbeth Leenman, David Korevaar
secretariaat : Kerkweg 72, 3371 AG Hardinxveld-Giessendam

www.dorpsbehoudhg.nl

dorpsbehoudhg@kpnmail.nl